

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt.

Előfizetések és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

Helyben előfizethető: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztész P. kereskedéseiben. Egyes szám ára 5 kr. o. é.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordanteza szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, I-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőségénél, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és keresztesy Pál papír-kereskedésében. Bácsban: Haasenstein és Voglner (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart. Nyilttér sora 20 kr.

A „KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY“

1872 szeptember 1-jétől mindennap egész nagy iven jelenik meg; előfizetési díj: egész évre 12 frt., félévre 6 frt., évnegyedre 3 frt o. ért.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizető után tisztelet-példánnyal szolgálunk.

Pest, november 18.

I. A képviselőház mai ülése megmutatta, hova vezet azon terrorizmus, melyet a baloldal inaugurált, hova vezet azon féktelenség, a gyanúsításban, melyet a baloldal az ország közvéleményébe átpántált.

Az ismert Bataglini ügy volt napirenden, Pauler Tivadar kifejté álláspontját, ismételvén azokat, miket az ügyre vonatkozólag elmondott. E válasza Csernatony Laj. szóltattal s felszólalásában előhozta egyebek közt Lónyay személye ellen a baloldal által szórt gyanúsításokat is. A kormányelnök ugymond, gazdagodik, vagyoniilag gyarapodik, és pedig az állam pénzének segélyével, midőn az ország deficitben van, ő palotákat épít, uradalmakat vásárol, míg az ország folyton szegényebb lesz. Képzeltető azon vihar, melyet e nyilatkozat a házban keltett. Lónyay s a jobboldal több tagja méltatlankodva ugrott fel helyéről. . . Előzők felkérte Csernatonyt, hogy magyarázza meg szavait. Leirhatatlan volt az ingerültség. Csernatony erre kifejté, hogy a miniszternek nem szabad vagyonosodni akkor, midőn az ország bajban van s bár kijelenté, hogy neki bizonyítékai nincsenek, ismételte ezélatosan az előbb elmondottakat. Erre Lónyay felkérte a házat, hogy nyilatkozzék előbb az iránt, vajjon tudomásul veszi-e az igazságügy-miniszter feleletét, mi megtörténvén, Lónyay személyes kérdésben szólalt fel, s a következő beszédet tartotta:

Mindenekelőtt kijelentem, hogy rövid leszek. (Mozgás a baloldalon. Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.)

Vannak oly vádak, lehet oly módor, melyre a legméltóbb válasz: a megvetés. (Hosszas élénk helyeslés a jobboldalon. Mozgás a baloldalon.) A legméltóbb válasz ez akkor, ha valaki, miként én, az egész ország előtt, közel 30 évi politikai multjára hivatkozva, bátran és nyíltan tekinthet lefolyt életére, melyen — öntudattal mondhatom — egyetlen egy szennynyolt sincs, (zajos helyeslés a jobb oldalon) és ha más részt tekintetbe veszem, hogy a vád kitől ered, s minő modorban adatott elő. (Felkiáltások a jobb oldalon: gyalázat! Hosszasasan tartó mozgás.) nyílt és becsületes ellenféllel szemben, bármiképen is állítsa fel a kérdést, a részletes, a mindenre kiterjedő választ kötelességemnek ismerem; minden alapot nélkülöző rágalmak ellenében azonban, oly nemű formulázások ellenében minőket az imént kellet hallanunk, ama iskola megalapítója által, melyet másképp mint a rágalom iskolájának jelezni nem bírok, a legillőbb fegyver: hivatkozással multamra, hivatkozással őszinte, tiszta öntudatomra: a megvetés. (Hosszasan tartó élénk tetszés nyilvánítások a jobboldalon. Nagy mozgás és nyugtalanság.)

A képviselő urnak multját én szellőztetni nem kívánom, csak annyit jegyzek meg, hogy míg én már ifjuságomtól kezdve hazám kitűnő fiahoz csatlakozva, a becsületes munkásság által parkodtam hazám érdekeit előmozdítani (élénk helyeslés a jobb oldalon, nyugtalanság a baloldalon,) a képviselő ur mit tett? Hivatkozhatnám t. barátomra Bittóra *) ki tanuja volt a képviselő urat illető oly megállapodás hozatalának, mely már egy magában elég arra, hogy az által, ha vele szemben mentegődzésekbe bocsátkoznám, vagy vele érintkez-ném, magamat nem felemelve, de azt érezném, a mi ennek ellentéte. (Élénk helyeslés a jobboldalon, nagy nyugtalanság.)

Azt mondja a képviselő ur, — s még csak ezt az egyet akarom megérteni — hogy adatai nincsenek. Nincsenek, mert nem is lehetnek. (Ugy van! Igaz! a jobb oldalon, mozgás a baloldalon); de ő azért még is rágalmaz. (Nagy mozgás a jobboldalon.)

*) Bittó volt ugyanis jegyzője a magyar emigráció azon tanácskozmányának, mely Csernatonyt az emigráció tagjai iránt gyakorolt kémkedés okából az emigráció kebeléből kiutasította.

Azt, ki évtizedeken keresztül becsületes munkásság és takarékoság, tehát annak gyakorlása által, mi az országok felvirágzásának előfeltétele, anyagi vagyonát növeli, gyanúsítani, becsületes keresményének gyümölcseit rágalmakkal illetni, sárral dobálni: bizonyára nem polgári kötelesség teljesítése és legkevésbbé sem mondható tisztességes eljárásnak. (Élénk helyeslés a jobboldalon. Hosszas nyugtalanság.)

Titkaim nincsenek és mások titkainak leplezésével nem foglalkozom. Ha valaki vagyonából házat épít, ennek falai az egész világ szeme látára emelkednek fel, mert a tisztességes és becsületes kereset nem keresi a homályt. (Nagy tetszés a jobboldalon.) A becsületes munkásság és takarékoság által növekedett vagyont valakinek szemére vetni, ezt tehetik azon egyének, kiknek főjellemlvonásuk az irigység és kiknek foglalkozása a gyanúsítás. (Zajos tetszésnyilvánítások a jobboldalon.) De kérdem, vajjon emeli-e és nem inkább gyöngíti, és lealázza-e a parlamentnek tekintélyét az ily teljesen alaptalan vádaknak és rágalmaknak a parlamentben való meghonosítása? (Élénk helyeslés jobboldalról.)

Figyelmeztetem a képviselő urat pártja vezérének ama szavaira, hogy a kormánynak tekintélyét nem aláásni kell, hanem megerősíteni; figyelmeztetem arra, hogy a parlament tekintélyét ily hajónál fogva a discussióba huzott alaptalan gyanúsítások erősíteni nem fogják; végre figyelmeztetem arra, hogy személyeinknek ilyen szándékolt sárral dobálása egyuttal a felelős kormányzati rendszernek van hátrányára: ennek meggyengítését pedig semmi igaz hazafi nem akarhatja. (Helyeslés jobb felől.)

Erről bővebben szólni nem akarok. Azt tartom, ennek elejét venni a ház elnökének kötelessége és fel is kérem, hogy jövőre — bárki ellen és bár mely oldalról intéztesse hasonló megtámadtatások — a parlament iránti tiszteletből a rendre utasítást alkalmazza. (Hosszan tartó zajos lelkesedés és éljenzés jobb felől.)

Erre Csernatony viszonválaszképen kijelenti, hogy a megvetést viszonozza, és felhívja Somsichot, itélje meg, vajjon oly felelet, minőt a miniszterelnök adott, tisztességes emberhez illik-e? Somsich erre kijelenti, hogy egy ember nincs hivatalba itéletet mondani e felett, hanem csak a ház, erre az elnök az ülést, a legnagyobb izgatottság és elkeseredés közt feloszlatja. A képviselőház termében visszamaradt képviselők csoportokat formálva, fájó érzéssel emlékeznek meg a lefolyt scandalozus jelenetről, melyet az ellenzéknek egy tagja a szőnyegen forgó ügygyel semmi kapcsolatban, tehát szándékosan botrányt kívánván előidézni, felhozott. Lónyay halálsápadtan forgott e csoportok között s kijelenté, hogy ha a ház neki ezen megtámadásért elégtételt nem ad, a házban többé nem fog megjelenni.

Nem, az ily jelenetek sem nem válnak díszre a képviselőháznak, sem nem képesek annak a közvélemény előtti tekintélyét fentartani. A baloldal által megteremtett terrorizmus annyiszor megteremtett már átkos gyümölcseit ily jelenetekben. E jelenetek száma ma ismét szaporodott egy ugyszólván hajánál fogva előhuzozott ügy felett kifejlődött scandalummal. Valóságos depravációja az érzelmeinek az, mely ily jelenetek előidézésében nyilvánul. Hova jutottunk! hogy nálunk nem lehet biztos senki, kit szerencsétlensége a kormány rudjához vezet, a sártól és piszoktól, mit ellenzékünk részéről az egyéni jellem tisztasága ellen, bevallva, hogy nincs erre sem adat, sem bizonyíték, rendszeresen dobálnak.

Van-e helye a teológiának a kolozsvári egyetemen?

II.

Sokan azt hozzák fel a teologia ellen, hogy azt a hány felekezet van, annyiféleképp

magyarázza. Ez ellenvetés csupán a dogmáról és magyarázati tudományokról áll, egyéb teologiai tárgyokról nem. A vallástudomány alapja az evangelium minden felekezetenél ugyanaz. Az egyház története sem lehet különböző. Az események csak egyként folytak le. S a történelmi tényeket egyik felekezet sem adhatja elé másként, mint a hogy végbementek. Legfennebb az egyének és tények jellemzése lehet más. De a jellemzés különfélesége nemcsak a teológiában létezik. Létezik ez más tudományokban is. P. o. Napoleont egyik historikus másként itéli meg, mint a másik. Egyik philosophus az atomismus barátja, a másik a skepticismusé, a másik a scholasticismusé, vagy a pantheismusé, vagy az idealismusé, vagy pedig a sensualismusé. A philosophiában is épen ugy léteznek a különféle iskolák, mint a teológiában. De azért sohasem jutott eszébe senkinek, hogy a philosophiát a tudományok összességéből kiszorítsa. Pedig mennyi vitára adott alkalmat az egyes philosophiai iskolák közti ellentét. De e viták soha sem az emberiség kárára, hanem épen hasznára voltak. A különböző nézetek összehasonlítása által kitűnt az igazság. Ez a célja a theologusoknak is.

A fennebbi ellenvetések tehát nem igazolják a teológiának az egyetemről való kizárását. Nemesak nincs igazolva a teológiának az egyetemről való kizárása, sőt e tény

1) Ellenkezik Erdély történetével és háromszázados óhajtatásával. Tudjuk, hogy Erdély szabad gondolkozású és felvilágosodott rendei már ezelőtt 300 esztendővel oda törekedtek, hogy egy protestáns szellemű tudományos egyetemet létesítsenek. E célból az ország rendei már az 1557, 1565 és 1566-ki országgyűléseken sokat foglalkoztak a „culturaliteraria“ ügyével. János Zsigmond, ez a minden kormányok és fejedelmek előtt követésül álló felvilágosodott fejedelem, e nagy és nemes eszmét felkarolván, 1569-ben elhatározta Erdélyben, Szászsebesen egy protestáns és unitárius szellemű egyetem felállítását. Ez egyetem berendezésére és igazgatására Rámus Péter tanárt Párizsból nagy fizetéssel meghívta; Blándrátát pedig külföldre küldötte, hogy az ottani egyetemek szervezetével és kellő berendezésével ismerkedjék meg. Neki — a mint Celius baseli tanárhoz intézett levelében írja — az volt a célja, „hogy országában akademiát állítson, hogy ne kellessék gyermekeinket más országba küldeni tanuságért.“ (Kolozsmonost. levélt. Lib. Reg. 1569—70-ről N. V. p 176.) Nagy és nemes törekvés, követendő példa! Azonban — fájdalom — ez az eszme és cél nem valósulhatott, mert János Zsigmond 1571 mart. 14-én hirtelen meghalt, Rámus Péter pedig 1572 agust. 24-én a berta-lan-éji mészárlás áldozata lett. A János Zsigmond után következett fejedelemnek, Báthori Istvánnak az volt a célja, hogy Kolozsvárt jezsuita intézetet állítson fel. *) Ezért mellőzte

*) Az az, hogy az 1581-ben felállított, a kolozsmonostori uradalommal dotált universitásban jezsuiták tanították a bölcészetet, hittant. Így tehát nemcsak az eszme volt meg, de az épület is, sőt a tanítás is folyt. Szerk.

a rendek kívánalmait, megengedvén a protestánsoknak, hogy magoknak — ha tetszik — felekezeti intézeteket állítsanak. Ilyenformán a János Zsigmond által célbavett erdélyi egyetem a katolikus fejedelmek másnemű céljai miatt hajótörést szenvedvén, az eszme egy időre elesett.

De végkép nem; mert Mária Terézia alatt ujra felmerült. Ugyanis 1761 táján több erdélyi protestáns ifju folyamodott a királyi udvarhoz külföldre mehetési engedélyért és utlevélért. Az udvar és a jezsuiták e felett megtözdvén, s azt gondolván, hogy a protestáns ifjak sok oly elvet szíznak bé külföldön, a melyek a katolicismust és az államot felforgatják, elhatározták ennek gátat vetni. A királyné tehát ennek meggátolására a protestáns ifjakat a külföldre mehetéstől tiltotta, s egy erdélyi egyetem felállítását határozta el. E tekintetben kihallgatva az udvari cancelláriát, az erdélyi guberniumot és Bajtay József katolikus püspököt. Bajtay által egyszersmind a protestáns felekezeteket is véleményadásra szólította fel. Azonban ezek tartózkodtak a királynét az általa célzott egyetem felállításában támogatni. Még pedig azért, mert a királyné intézkedéseiből kilátszott a jezsuiták keze, s e mellett az egyetem dolgában a protestáns felekezetekkel való tanácskozás is reá, tehát oly egyénre volt bízva, a ki a hazai prot. felekezetek rokonszenvét nem bírta. Egyfelől tehát ez, másfelől pedig az a körülmény, hogy a protestánsok ez időben minden udvari hivatalból ki voltak zárva, s itthon mindenféle mellőztetésnek, elnyomatásnak ki voltak téve, arra bírta a protestánsokat, hogy a kormánytól őrizkedjenek s ne adják annak kezére azt a csekély vagyont, a mivel még rendelkezhettek. Így tehát az eszme most is elesett. Erdély ekkor sem kapott egyetemi teológiát. Most van alkalma és ideje az államnak és törvényhozásnak arra, hogy egy nagy országgrész háromszázados várakozását és méltó kívánalmait teljesítse, s létesítse azt, a mire az utat egy nemes fejedelem kimutatta, de a mi a szűkkeblűség miatt mindig megbukott.

2.) A teologiai facultásnak a kolozsvári egyetemről való kizárása a legnagyobb kár az országra nemzeti-gazdasági szempontból. A magyar birodalomból, protestáns teologiai facultás hiányában, évenként középszámításban 100 ifju menyen külföldre teologiai tanintézetekbe. Ez ifjak ott évenként legalább is 1000-1000 frtot elköltenek. És így minden évben 100,000, mond százezer forintot visznek ki az országból, s vittek a reformatiótól fogva. Kérdem már most, szabad-e az államnak elnézni, hogy az államvagyon minden évben ily tetemes összeggel apadjon? Szabad-e az államnak tudva és szándékosan tovább is nyitva tartani, sőt hivatalosan nyitni meg a csatornát, melyen a közvagyon az országból kifolyjon? Pedig ez folyini fog mindaddig, míg a törvényhozás itthon a protestánsok és unitáriusok szükségait kielégítő egyetemi teológiáról nem gondoskodik, vagy protest. és unitárius ifjainknak a külföldre menést el nem tiltja, Mint Mária Terézia tevő. Nézetem szerint sem a kormánynak, sem a törvényhozásnak nem lehet elnézni, hogy a közvagyon ily lényeges

csorbulást szenvedjen; mert 100,000 forint egy államháztartásban akkora összeg, a mitte-
kintet nélkül hagyni nem lehet. Az igaz, hogy
ez összeg nem folyó bé közvetlenül egészen az
állampénztárba; de az a rész is bent marad az
országban, a mi az állampénztárba be nem
folyt és így nem szűnik meg nemzeti vagyon
maradni. Ha pedig külföldre vándorol, akkor
mi vagyoniilag még jobban elszegényedünk, s
gazdagítjuk a külföldet, amely rossz gazdálkodá-
sunk miatt már is annyira elszegényített.

3.) A theologiai facultásnak a kolozsvári
egyetemen való felállítását kívánja az ország
lakói egy részének lelki java. Avagy csak arról
kell-e egy államnak gondoskodni, hogy polgá-
rainak kenyeret adjon, őket fizetni tudókká,
katonákká, hid- és gyárépítőkké, iparosokká
nevelje, s oly irányban képezze fiait, a mely-
ben az államgépzetnek hasznos tagjai és phy-
sikai életnek jó munkásai legyenek? Szerintünk
az államnak a honpolgárok lelkéről, azok szel-
lemi minden irányú kiműveléséről sem szabad
megfeledkeznie. Nem akarom evvel azt mon-
dani, hogy az állam a vallásitanításba belele-
gyedjék. Ez a legnagyobb szerencsétlenség
lenne. Azt azonban méltán meg lehet várni a
törvényhozástól, hogy a honpolgárok lelki ja-
vát minden annak megfelelő módon és uton
elősegítse, s a műveltséget és az igazság dia-
dalát a theologia terén előmozdítsa. E tekin-
tetben legyen szabad egy emelkedett lelkű fe-
jedelemnek, János Zsigmondnak, nyilatkoza-
tát idéznem: „tisztünk szerint nem
csak a mi alattvalónknak testeknek
oltalmazására akartunk gondot vi-
selni, hanem még lelkekre is, hogy az
igazságban megépülhessenek.“ (Vá-
radi Disp.) Ily nemesen fogta fel egy fejed-
lem hivatását ezelőtt háromszáz évvel! E hiva-
tás és kötelesség ma is áll, s állani fog, míg
fejedelem lesz, a ki magát a nép atyjának
nevezi.

4.) A theologiai facultásnak a kolozsvári
egyetemen való felállítását kívánja az osztó
igazság is. A magyar birodalom protestans és
unitarius lakói minden áldozatot készek meg-
hozni a haza oltárára, csak hogy az felvirágoz-
zék. Ők hazánkban a tudományosság és mű-
velődés előmozdítására sokat tettek, arány-
lag legtöbb gyermeket neveltek a hazának. S
midőn ezek a haza boldogságáért mindent meg-
tettek, midőn a minden honfit kötelező terhe-
ken kívül még más terheket is róttak magokra,
csak hogy az általok fentartott felekezeti isko-
lák által is előmozdítsák a közjólétet, kérdem:
nem kötelessége-e az államnak, hogy ezeket
ne tekintse többé mostoha gyermekeinek, s le-
gyen igazságos irányukban? nem kötelessége-e
az államnak, hogy míg Pesten katolikus theo-
logiai facultás létezik, gondoskodják a protes-

tans és unitarius honpolgárok lelki magasabb
szükségeinek kielégítéséről is, miután ezek nem
tudják theologiai intézeteiket oly állapotba
tenni, hogy gyermekeik külföldre menetele nél-
külözhetővé legyen? Bizonyára ideje volna már
a törvényhozásnak gondoskodni arról, hogy e
haza polgárai igazságos bánásmódban része-
süljenek; hogy a magyarhoni egyetemeken
theologia is legyen, s a pesti egyetemen állit-
tassék fel a protestans és unitarius theologia is,
s ne legyenek ezek háttérbe szorítva a katho-
likus theologia által. Mi azt hisszük, hogy egyik
honpolgár sincs és nem lehet inkább jogosítva
arra, hogy az állam képezze, mint a másik.

Erre tán azt mondhatná valaki, hogy az
egyetemen semminemű theológiának nincs helye.
Ez téves nézet. Az egyetemen helye van
mindennek, a mi az ismeretek közé tartozik, a
mire a honpolgárok bármily csekély részének
szüksége van, s a mit ha itthon fel nem talál-
hatnak, akkor külföldre mennek és ott is meg-
szerzik. Ilyen a prot. theologia. Ezt itthon az
egyetemen nem találják meg, tehát külföldre
mennek protestans ifjaink.

Ezek azok az okok, a melyek a protes-
tans és unitarius theológiának mind a pesti,
mind a kolozsvári egyetemen való felállítását
igénylik és követelik.*) Ha az állam-törvény-
hozás egy országrész háromszázados várako-
zására tekintettel lesz; ha a közvagyon csorbu-
lását megelőzi; s ha az osztó igazság szerint
jár el, s a létező hazai felekezetek kívánalmait
kielégíti, akkor ő maga teszi meg az első lépést
az egyes felekezetek közti egyetértésnek még
jobban való megszilárdítására és a közvagyon
gyarapítására.

Vagy tán attól tart valaki, hogy a protes-
tans és unitarius theológiának a pesti és ko-
lozsvári egyetemeken való felállítása eszköz
lenne arra, hogy a szabadabb eszmék lábra
kapjanak? ez ok nélkül való félelem; mert a
tapasztalat azt mutatja, hogy az, a mi mulandó
és nem maradandó, elpusztul; a mi pedig is-
tentől van, az igazságot megölni nem lehet.

Ez eszméket és különösen az ország ke-
leti részének méltó kívánalmait a honatyák és
törvényhozás figyelmébe ajánlom.

S. D.

A „Kol. Közlöny“ eredeti távsürgönye.

Feladott Pest nov. 20-án d. e. 11 óra — p.
Érk. Kolozsvárra nov. 20-án 11 ó. 30 p. d. e.

**Király ő felsége az osztrák pénzügy-
miniszternek rosálását fejezte ki a bank Ma-
gyarország iránt tanusított eljárása miatt; a
fenakadást Lucam főtitkár okozta állása tart-**

*) Ekkor azután a kolozsvári egyetemre is kell
kathol és gör. kel. theológiát állítani. Szerk.

gyar katonákat megpillantám, kik az osztrákokat
káromolva és szidva, a tett mezejétől távol kényel-
mesen dözsöltek. Sokat dicsekedtek kiállott küz-
delmeikkel s a jó korsmáros kötelességének tartá-
ez embereket minden fizetés nélkül jól megven-
dégelni.

A fiatal embereknek e magaviselete akkor,
midőn honuk oly nagy veszélyben forgott, felhábo-
ritott s szőivőjükhöz a következő kérdést intéztem:
„Ugy-e önök Olaszországba készülnek?“

„Nem,“ így válaszolt egyik közülök: „mi a
Szepešségbe igyekszünk.“

„Ah igen,“ mondám, „a Szepešségbe, hol
Schlick tábornok mindazokat, kik a magyar ügy-
nek szolgáltak, s a kik katonáknak valók besoroz-
tatja s mint újonczokat Olaszországba szállitatta.“

A hős megszegegyenülve kinyilatkoztatá, hogy
ők csak három hónapi szolgálatra kötelezték volt
magukat. Fordult a koczka: a vitéz hozzáam lépett
s felszólított, hogy utlevelemet mutatnám elő neki;
de az azon látható láttamozás „Látamoztatott Kés-
márkon“ elhallgattatá. Szemére lobbantam maga-
viseletét, minél fogva nem röstellő nyugalmas uta-
zókat háborgatni; de ő erre azt felelé, hogy Ma-
gyarországban jelenleg oly szomorú idők járnak,
hogy az ember még a saját édes atyjába sem biz-
hatik.

Utoljára is a borjut felcsatolák s ujjongatva
hagyák oda a kocsmát.

Végre a következő napon délután 3 órakor
megérkezém Miskolczra, minthogy e városban már
magyar sergek tanyáztak, a vendéglő egyik pin-
czére által a vármegye házához kalauzoltattam ma-
gam az alispán elé. A viczispán Gönce-ur volt.
Hivatalszobájában igen udvariasan fogadott s én
közlém vele, hogy Párisból Teleki gróftól meg-
bizva tudósításokat hozok a magyar kormánynak,
egyelőre azonban nem tehetem, hogy Göncei ural-

hatatlan lett; a dotatió rögtön folyósita-
tott. —

**Lónyai botrányról tegnap referált
Gödöllőn.**

Vukovics meghalt Londonban.

A kolozsvári tudományegye- tem tanrendje.

II. Orvosi karl

1. Leiró boncztan, 5 óra hetenkint, d. e.
10—11 óráig; hétfő—péntekig. Dr. Czifra Fe-
rencz ny. r. tanártól, a lyceumi helyiségekben.

2. Tájboncztan; 3 óra hetenkint, 3—4
óráig, hétfő, kedd, szerdai Ugyanazon tanártól a
lyceumi helyiségekben.

3. Boncztani gyakorlatok; d. u. 2—5 óráig
hétfő—péntekig. Ugyanazon tanártól, ugyanott (he-
tenkénti 5 előadási óráért járó díjért.)

4. Élettan; hetenkint 5 óra, d. e. 11—12
óráig, hétfő—péntekig az egyetemi épületben. Dr.
Török Aurel ny. r. tanártól.

5. Szövetetani gyakorlatok; hetenkint 5 óra,
hétfő—péntekig, a napnak világos óráiban. Ugyan-
azon tanártól, ugyanott.

6. Bevezetés (hodegetia) az orvostanba; he-
tenként egyszer, szombaton d. u. 2 1/2—4 óráig.
Ugyanazon tanár.

7. Általános kór- és gyógytan; 5 óra he-
tenként, hétfő—péntekig, d. e. 10—11 óráig.
Dr. Ajtai Sándor ny. rk. tanártól, az egyetemi
épületben.

8. Gyógyszerismer; 3 óra hetenkint hétfő
— szerda, d. e. 9—10 óráig. Ugyanazon tanártól
ugyanott.

9. Elméleti kórboncztan; 5 óra hetenkint, d.
e. 11—12 óráig, hétfő, kedd, szerda, péntek
szombat. Dr. Genersich Ant. ny. r. tanártól, az
egyetemi épületben.

10. Kórbonczai gyakorlatok és kórsvövet-
tani vizsgálatok; 8 óra hetenkint, d. u. 2—4
óráig, hétfő, szerda, péntek, szombat. Ugyan-
azon tanártól, a Karolina kórház boncztermében.

11. Az emberi élősdiek (parasiták); 1 óra he-
tenként, délután 3—4 óráig kedden. Ugyanazon
tanártól, az egyetemi épületben.

12. Kórsvövetetani gyakorlatok; hétfő, kedd,
szerda, péntek, szombat, a napnak világos óráiban.
Ugyanazon tanártól az egyetemi épületben.

13. Állatjárványtan és állati rendszert; 5 óra
hetenkint d. u. 3—4 óráig, hétfő—péntekig.
Mina János ny. rk. tanártól az egyetemi épületben.

14. Különös kór- és gyógytan és kórodai
előadások; 10 óra hetenkint, 7—9 óráig reggel,
hétfő—péntekig. Dr. Machik Béla ny. r. tanártól,
a Karolina kórházban.

15. Mellkórisme gyógytani gyakorlatokkal;
2 óra hetenkint, 8—9 óráig, szombat és vasárnap.
Ugyanazon tanártól, ugyanott.

16. Különös sebészeti kór- és gyógytan;
10 óra hetenkint, d. e. 9—11 óráig, hétfő —
péntekig. Dr. Brandt József ny. r. tanártól, a Káro-
lina kórházban.

17. Előkészítő sebészet (kötés, eszköz-
-

kilétemet tudassam; de megkértem őt, mivel biztos
tudomásom volt arról, hogy a városban egy maga-
sabb kormányhivatalnok is tartózkodik, hogy ve-
zessen engem ahoz s annak jelenlétében megmon-
dom nevemet. Rögtön Szemere ur lakába kísért,
ki a honvédelmi bizottság tagja volt.

Alig tudá meg nevezett ur kilétemet, sürge-
tősen felszólított, hogy a mily hamar csak lehet
Debreczenbe siessék. Miután a tovább utazást il-
letőleg Szemere urral mindent megbe-
széltünk volna, visszatérék vendéglőmbé. E he-
lyütt utitársam, a zsidó kereskedő, igen alázatosan
közeledett felém s megkért, miután a fogadtatásból,
melyben a magyar kormány közegei részesítettek,
ítélve azt következteté, hogy czukorgyáros nem
vagyok, a mit ő különben rögtön, midőn szeke-
rére ültem gyanított, nevemet tudakolá.

Megveregetém emberem vállát s német nyel-
ven így válaszolék neki: „Ezt nem fogom tenni,
mert ez jövőre árthatna önnek,“ s aztán lengyel
nyelven még a következőket mondám neki: „Ar-
ról különben biztosíthatom önt, hogy jobban be-
szélek lengyelül mint ön.“

Elképzeltetni mennyire elbámult a jó ember,
ki negyven óra hosszant a legnagyobb készséggel
vala tolmácsolom.

Ebéd alatt igen kellemetlenül érintének egy
fiatal honfitársam kifakadásai, ki a magyar csapa-
tok magatartása ellen a leghevesebb szavakban
kikelt. Állításai ellenében azon ténny hozám fel,
hogy valaki a legvitézebb nemzet fia lehet s ennek
daczára még is előbb hozzá kell szoknia a hadjárat
fáradalmihoz és a pusztatűzhöz, hogy hasznát ve-
hessük; a magyar csapatok ugy is nagyobb részt
ifjonczokból állanak, s hibáztatni azokat lehet, kik
e csapatoktól oly biztosságot és nyugalmat kíván-
nak csata közben, a mi csak kiszolgált katonáknál
tapasztalható.

tan stb.); 4 óra hetenkint, szombat és vasárnap,
d. e. 9—11 óráig Ugyanazon tanártól, ugyanott
18. Gége- és fültükrészlet; 1 óra hetenkint,
vasárnap 11—12 óráig d. e. Ugyanazon tanártól,
ugyanott.

19. Sebészeti műtéttan; 3 óra hetenkint, td
u. 5—1 1/2 óráig, szerda péntek. Ugyanazon a-
nártól, ugyanott. (6 frtért o. é.)

20. Elméleti szemészet; 5 óra hetenkint 12
—1 óráig d. e. hétfő, péntek. Dr. Schulek Vilmos
uy. r. tanártól, a szemgyógyintézetben.

21. Gyakorlati szemészet (járó betegek ke-
zelése, kórodai látogatás, műtétek); 5 óra heten-
ként, 11—12 óráig d. e. hétfő—péntekig. Ugyan-
azon tanártól, ugyanott.

22. Szentükrészlet gyakorlatokkal; 2 óra he-
tenként, szombat 11—1 óráig. Ugyanazon tanár-
tól, ugyanott. (5 frt o. é.)

23. A szem fénytörései és alkalmazkodási rendel-
lenességei; 2 óra hetenkint, d. u. 4—5 óráig, ked-
den és csütörtökön. Ugyanazon tanártól ugyanott.

24. Elméleti szülészet és gyógyászat; 5 óra
hetenkint, 9—10 óráig d. e. hétfő—péntek. Dr.
Maizner János ny. r. tanártól, a szülőkórodán.

25. Gyakorlati szülészet és nőgyógyászat; 5
óra hetenkint, 8—9 óráig d. e. hétfő—péntekig.
Ugyanazon tanártól ugyanott.

26. Törvényszéki orvostan; 5 óra hetenkint
11—12 óráig d. e. hétfő—péntekig. Dr. Fodor
József ny. r. tanártól, az előadások az egyetemi
épületben, a törvényszéki bonczolatok a Karolina
kórházban a bonczteremben.

27. Elet- és kórtani vegyészlet; 3 óra heten-
ként, d. e. 12—1 óráig, hétfő, szerda, péntek. Dr.
Plosz Pál ny. rk. tanártól, a Lyceum udvarán levő
épületben.

28. Elet- és körvegytani gyakorlatok; heten-
ként 5 óra, hétfő—péntek, a napali órákban.
Ugyanazon tanár vezetése alatt, ugyanott.

Thiers üzenete.

A nemzetgyűlés mult szerdai ülésében a köz-
társaság elnöke személyesen olvasta fel üzenetét,
melynek tartalmát a következő bő kivonatban kö-
zöljük:

Az üzenet mindenek előtt konstatálja az or-
szágban uralkodó békét és a kormánynak komoly
törekvését, hogy a nemzet képviselőiténk tisztele-
tet szerezzék. Kiemeli az utóbbi kölcsön rendkívüli
eredményét s kijelenti, hogy a befizetések most már
1750 millióra mennek. Franciaországnak Német-
országra szóló váltóban 1500 milliója van, 800
milliót fizetett Poroszországnak, még 200 milliót
dec. fog lefizetni s 500—600 milliót váltóban ren-
delkezésre tartani.

Felhozza a franciaországi banknak kedvező
helyzetét, melynek 900 m. éroz alapja van, ugyszin-
tén a francia kereskedelem nagy lendületét, mely-
nek 1872-ben 7 milliárdnyi forgalma volt. Az ál-
lamháztartási viszonyokra vonatkozólag kiemeli,
hogy az adókban való deficit csak muló bajok mi-
att okoztatott, hogy tekintettel a deficitre, az elő-
irányzatban a kiadásokat meghaladó összeg véte-
tett fel, hogy a bevételek és kiadások közötti egyen-
súly 1873. évben helyre fog állítani és 1874-ben
még fölsőleg is lesz kimutatható.

Néhány óra mulva a vendéglő előtt egy négy-
fogatu kocsí állott meg, magyar postakocsissal, az
alispán küldé e fogatot számomra. Már besöte-
dett volt, midőn Miskolczot elhagytam s a hófödte
síkságon keresztül, melyen sűrű köd és ünnepé-
lyes csendesség uralgott, Tisza-Polgár felé hajta-
ték, hol a Tiszán átkeltem.

Sűrű köd ereszkedett a tájakra. Az utakon
feneketlen sár. Háromszor borita fel a postakocsis,
s utolsó ízben oly szerencsétlenül, hogy a szekér-
nek mind a négy kereke égnek állott s én a sze-
kér alatt majdnem száz lépésnyi távolra huzartat-
tam. Ezen reám nézve egyáltalán nem kellemes
viszonyok közt és mivel oly sok akadályon való
szerencsés átgázolás után, Párisból Magyarország
közepéig tett kalandos utam célpontjához közel
nem akartam összetört csontokkal a magyar kor-
mány előtt jelentkezni, legezélszerübbnek láttam
az éjjeli szekerezéssel felhagyni s T.-Polgárban
várni meg a nap feljöttét. A Tiszát borító jég már
akkor oly gyenge volt, hogy egy csupán e végett
a partra rendelt paraszt mutogatá az utazóknak ama
helyeket, hol a szekerek bizton áthaladhattak.

Következő napon, ugy 12 óra tájban Ujvá-
rosba értem. Az időközben beállott ködzápor a
nyitott kocsiban való utazást igen kellemetlenné
tevé. Ez utóbbi helyen Répási tábornok állott
táborával, ő maga egy odaváló földbirtokos kas-
télyában szállásolt. Midőn a szolgabíró által meg-
érkezésemet megtudá, rögtön meghívott ebédre s
egy elegans négylovas kocsival vitetett magához.
Répási sürgetően kért engemet, hogy Debre-
czenbe érkeztemkor máshová ne szálljak, mint
épen Kossuthhoz. Követém is tanácsát s így
még az nap este 7 órakor Kossuth dolgozó
szobájába léptem.

TÁRCA.

Dembinski tábornok emlékiratai

Danzer Alphons átdolgozása szerint.

IV.

A szekértulajdonos erre kijelenté, hogy ő
nem váltó forintot, hanem pengő forintot értett,
mire én azt válaszoltam neki tolmácsolom által,
hogy én szivesen kész vagyok neki akár öt pengő
forintot is fizetni. Erre holmimat a könnyű taligáról
a szekerek egyikére rakták át s én egy zsidó ke-
reskedő mellé ültem, ki barátságosan engedett maga
melletti helyet.

S most éjt napot összetéve haladtunk előre,
mondhatni minden megállapodás nélkül; egyedül
Dobsinán pihentünk meg egy pár órára, hanem az-
tán Rozsnyón, Tornaalján, Putnokon és Sajó-Szt.-
Péteren keresztül a Sajó völgy hosszában haladtunk;
a sors ugy akará, hogy később e helyütt két ízben
találkozzam Schlick tábornokkal, de ekkor már
magyar csapatok élén.

Rozsnyón, hová déli 11 órakor érkezénk, a
szekeresek újból megállottak, hogy lovaikat meg-
etessék, ez időt én arra használtam, hogy egy ká-
véházban valahára megint jól reggeliztem. E he-
lyen több fiatal emberre bukkantam, kiknek kerek
magyar kalapián vörös-fehér-zöld tollak díszlettek.
Kezdem tapaszalni, hogy végtére a pesti kormány
hatalomkörébe jutottam.

Rozsnyón tul másfél óra járásnyira megint
megállottunk. A csárda ivó szobájában két jól meg-
termett katonás kinézésű és az ország erszényéből
készült jó és új ruhába öltöztetett legényre akad-
tam. De harag fogott el, midőn e férfiakat, e ma-

Háboru okozta kiadásokra vonatkozó törlesztési contó több 100 milliót igényel, melyek a hadi anyagszerek helyreállítására szükségesek. Össz. mintegy 700 millióra van szükség s ebből 639 millió már megvan.

Nagy meglepéssel említi továbbá az Angliával kötött kereskedelmi és hajózási szerződést, mintán az által más, Franciaországgal kereskedelmi összeköttetésben álló hatalmakkal az egyetértés lehetőségessé lőn.

Az izenet rámutat a francia hitel nagy lendületére és az utóbbi két év más nagy eredményeire s hangsúlyozza, hogy mind ez szükségessé és kötelességsszerűvé teszi a rend fentartását.

A republikánusoknak egyenesen ezt mondja az izenet: „Mindenek előtt önknek kell kívánni a rend fentartását. Ha a köztársaság, mint ilyen tarthatja fen magát, ez csakis a rendnek köszönhető; erre legyen főleg gondja a republikánusoknak. A rend fentartása a köztársasági pártnak lényeges érdekét képezi.”

„Az események teremtettk a köztársaságot; annak eredete fölött vitatkozni veszélyes és haszontalan dolog volna. A köztársaság fenáll s az országnak törvényes kormányformáját képezi. Más egyebet akarni annyit jelentene, mint a legborzasztóbb forradalmat előidézni. Ne veszítsük időnket a köztársaság proclamálásával; hanem igyekezzünk annak oly kinyomtatot adni, mely reá nézve kívánatos és szükséges.”

„Adjon egy parlamentáris bizottság a kormányformának „conservatív köztársaság” elnevezést s mi igyekezzünk, hogy az elnevezést megérdemlje. A társadalom nem állhat fen oly kormány alatt, mely nem conservatív. Franciaország nem akar állandó nyugtalanságban élni! nyugalomra van szüksége, hogy dolgozzék s roppant feladatainak megfeleljen!”

Nem egyedül Franciaország, hanem az egész világ bizalommal kell hogy legyen a köztársaság iránt. Habár legyőzött, Franciaország mégis magára vonja az egész világ figyelmét. Ezen nyugtalan figyelem oly hódolat, melylyel azon befolyás iránt viseltetnek, melyet Franciaország a népekre gyakorolt. Azon állítás, hogy Franciaország el van szigetelve, az izenet által visszasautsittatik. A külföldi kormányok korunkban nem gondolnak többé arra, hogy a szomszéd országok belügyeibe avatkozzanak. Elérkezend ama nap, melyen szükség leend az erkölcsi támogatásra, s ezt csak akkor lehet feltalálni, ha arra méltók lesznek. A külföldi kormányok eléggé fel vannak világosítva az iránt, hogy Franciaországot ne tekinték egyébként Franciaországnál, mint a mi az valóban.

Ha Franciaország megmarad a rend mellett, mindennel versenyezni fog; ha pedig nem csupán a rendhez ragaszkodik, hanem egyuttal ismét erőssé leend, a hatalmak közt az egysúly ismét helyre fog állani. Azt hiszem, szabad kimondanom, hogy azon megerősítés, melyet Franciaország két év óta tett, annak tiszteletet szerzett, mely iránt számos bizonyítékot mutathatnak fel. Franciaország nincs elszigetelve, kizárólag csak attól magától függ, hogy oly barátoktól lássa magát környezve, kik Franciaország iránt bizalommal viseltetnek és kik annak előnyére válnak. Ha Franciaország a köztársaság uralkodása alatt béke- és szellem által vezéreltetik, senki sem fogja azt megvetni, ha azonban egy ingadozó monarchia alatt a boszuvágy fogja el, ez esetben el leend szigetelve. Az egész világ arra várakozik, mely napot és órát választandják önk arra, hogy a köztársaságnak megadják a conservatív hatalmat és erőt, melyet az nem nélkülözhet. Önőktől függ a választást megejteni. Önök feladata, az országot megmenteni, azzal, hogy önk annak békét, rendet és szabályszerű kormányt adjanak. Az önkök dolga meghatározni az órát, melyben a mű megkezdessék. Mi nem akarunk az önkök helyére tolnakodni; midőn azonban önk ezen sarkalatos kérdés megoldása végett bizottmányt állítanak föl, mi nyíltan és határozottan kimondandjuk nézetünket. Midőn a döntő ülés megkezdődik, a mi buzgalunk a mi hódolatunk nem fog hiányozni, hogy eredményre segítsük önkök feladatát, melyet isten vajha megáldjon s teljesen tartóssá változtasson.

Külföldi hírek.

Páris, nov. 16. A baloldal Changarnier indítványa fölött napirendre fog térni. A jobb és a jobbközp támogatni fogják a kormányt Gam-betta beszéde fölötti roszlását kimondó napirendet. — Kerdrel indítványára vonatkozólag a baloldal egyedül a Thiers politikáját helyesli és napirendet fog indítványozni. A jobb és a balközép szintén ellenzik a feliratot, de a követendő eljárásra nézve nem látszanak egyet érteni. A jobbközp nem akarja megtámadni a kormányt és elfogadná a conservatív köztársaságot is, ha Thiers biztosítékokat ad, míg a jobboldal a körtársaság és monarchia fölött semmi egyezsége sem akar lépni.

A „Times” szerint a Suez-csatorna-társulat ragaszkodik a fölemelt hajózási vámhoz. A porta tiltakozott a szajnamegyei tvszéknek ezen ügybeni

illetékessége ellen s azt kívánja, hogy a tengeri hatalmak képviselőinek egy Konstantinápolyban összeülő ülése értekezlete állapítson meg egy egységes vámolási rendszert.

Róma, nov. 16. A kormány a biztosító törvény által a pápa részére szánt járadék összeget Sella pénzügyminiszter levele kíséretében a vatikanban átadta. Antonelli bíornok válaszolá, hogy a pápa nem fogadhatja el az összeget, melynek átadásában egy a pápaság által el nem fogadott törvényezikk végrehajtása foglaltatik.

Konstantinápoly, november 16. A porta óvástétele a szajnai kereskedelmi törvényszéknek a Suez-csatornán áthaladó hajók által fizetendő mértékdíjak kérdésében való illetékessége ellen Lesseps tanácsára történt. Ez holnap a sultánnál kihallgatáson lesz és kedden Odessán át Párisba fog utazni. — Ma Ignatieff orosz nagy követnél a hatalmak képviselői értekezletet tartanak az egyiptomi törvénykezési reform ügyében.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, nov. 20-án

— **Erzsébeth főlséges királynénk** névünnepe alkalmából tegnap d. e. 10 órakor tartotta a pieczi k. főegyházban, mt. Lőnhárt Ferencz apát-plébános ur, a hála isteni tiszteletet. A rom. kath. főgymnázium ifjai sorrendben zászlóval jelentek meg. Emelte az isteni tisztelet fényét az, hogy a Kolozsvárt székelő hivatalok tisztségei díszöltönyben jelentek meg. Kolozsmegyét főispánja Gr. Eszterházy Kálmán ő nagyága, városunk hatóságát id. polgármester Medgyesi Tivadar ur vezette. Megjelent a m. kir. tudomány-egyetem nt. tanári kara, élén nagyságos Berde Aron rectorral. — Az isteni tiszteletbeli részvételre mind a cs. kir. sorhad mind a m. kir. honvédség tisztikara a várdá helyiség előtt gyűlt össze s onnét a tábornokokkal élükön ünnepi öltönyben vonultak be a főegyházba.

— **Ismerkedési estély.** Egyetemi polgáraink ismerkedési estélye, szombaton lesz a „Redout” nagy termében s nem a „Grand Pannonia”-ban, mint tervezve volt.

— **A „Grand kávéház”-ban** czukrászatról is gondoskodtak, s mondhatjuk, nagykelendőségnek örvend. Jó része lehet ebben a kökény-szemű szolgálatkés Hébének is.

— **A kolozsvári torna-vivóda egy-let** alapszabályai f. hó 14-én 10.075 sz. a. a földmívelés- ipar- és kereskedelmi m. kir. miniszterium által a törvényes bemutatási záradékkal el-láttattak.

— **Himmelstein Mór,** a szombaton tartandó egyetemi polgárság ismerkedési estélyére ingyen engedte át a „Redout” nagy termét s annak kivilágítását is magára vállalta. — Fogadjá az egyetemi polgárság nevében e tetteért köszönetünket a derek bérli ur.

— **Erdélyi nevezetesebb fényképészek** kormány megbízásból etnographiai képeket készítenek a világlátlatra. Veres Ferencz tájképekből nagy albumot állít össze, Koller pedig nyolcz színezett nagy lapon a legszebb tájakat állítja össze. Koller továbbra 6 díszes albumot szándékszik erdélyi népmiséi képekből összeállítani, melyeket hat európai uralkodónak fog küldeni.

— **Az első távirda-sodrony Magyarországon.** A napokban a váci-utcán Pesten dolgozó aszfaltírozó munkások megtalálták a földbe ásott első magyarországi távirdasodronyt, melyet 1850 Bécs és a pesti rokkantak-háza között állítottak fel. A guttaperchába burkolt sodronyból egy darab a nemzeti muzeumnak adatott át.

— **Hátán van a könyvtár.** Egy német nagy concurentiát csinál könyvárusainknak: pár nap óta házról-házra jár és sima szavakkal kínálgatja könyveit, azonban senki sem halgat reá s így a könyvtár gazdájának hátán marad.

— **Az „élve beszélő emberfej”** végre megelégette a sok jóslást és véghetetlen szomorúságunkra távozik. Köszönjük, hogy itt mulatásával annyi „csak nyolcz napig” szerencsételtett, de jövőre nem kérünk belőle.

— **A londoni kiállítás** ez évben okt. végeig volt meghosszabbítva, s jövő évben is máj. 1-től okt. 31-ig fog tartani. A kiállítandó tárgyak a művészet, műipar, új találmányok, u. m. selyem-, acél-árak, sebési műszerek, szekerek, tápszerek és a konyha művészet köréből lesznek.

— **A nemzetközi serfőző kongressus** 1873. jun. 16-tól 21-ig fog Bécsben ülésezni.

— **Szeretetházat** építenek Pesten is, mely czélra a városi tanács 2000 négyszög ölnyi tért ajándékozott s egyszersmind meghívta Molnár Aladárt, a füredi szeretetház lelkes alapítóját, hogy a czél keresztülvitelére segédkezet nyújtson.

— **A torna-vivóda épület** teljesen kész csinos fakerítéssel bekerítve. Nagyon czélszerű volt az illeték részéről, hogy az izléses homlokzatot szabadon hagyták, mi a szép épület előnyére válik s a Széchenyitért valóban díszíti.

— **Fémszőnyegek.** A londoni Society of Artsnek egy új, állítólag francia, találmányt mu-

tattak be, sajátos fémvegyületekből készült szőnyegeket, melyek nemcsak tartósságra és tisztaságra, hanem olcsóságra is aránylag felülmúlják a jelenleg divó faliszőnyegeket.

— **Vasgálicz beszerzése.** A belügyminiszter. utasította a szomolnoki bányahivatalt, hogy a vasgálicz előállítását mentől nagyobb mértékben eszközölje és igyekezzék a közgazgatási hatóságok e nembeli megrendelésének haladéktalanul eleget tenni. Egyszersmind intézkedett, hogy a vasgálicz termelés a selmezi és nagy-bányai kerületekben is életbe léptetessék.

— **Juarez** iratai között néhány igen érdekes okmányra találtak, a többek között egy rendkívül érdekes biographára és egy jegyzékre, melybe a köztársaság elnöke azok neveit is feljegyezte, kikkel politikai pályafutása alatt összeköttetésben állott, jellemző adatokkal kísérvé.

— **Az angol földrajzi társulat** f. hó 12-ki ülésén elhatározta, hogy „uj Livingstone expeditió” név alatt egy társaságot indít Afrika bel-sejébe, mely Livingstone nyomdokain fogja felfedezési munkálatait megtenni.

— **A Duna** Bécsnél folyton árad, és f. hó 16-án 1½ lábot mutatott 0 felett, mi nagy ritkaság, mivel ez időszakban rendszeren 0 alatt szokott állani.

— **Katonai szaklap** Európában 62 van még pedig az osztrák birodalomban 9, Franciaországban 11, Belgiumban 3, Hollandban 4, Angliában 6, Oroszországban 7, Olaszországban 7, Svédországban 2, Norvegiában 1, Daniában 3, Spanyolországban-Portugalban összesen 9.

— **Pesten** nov. 1-től 15-ig állam-községi- és közmunkaválltság adókban összesen 799,721 ft. 56½ kr. folyt be.

— **Madridban** 1875 május 1-én általános ipar- és műkiállítás leend.

— **A himlőjárvány** Bécsben a hivatalos kimutatások szerint nagyon terjed.

— **Curiosum.** Az Erie-tón egy matróz vonakodott egy ott levő hajón szolgálatba lépni, mivel, mint mondá, látta, hogy egy patkány uszott a partra, és ez szerencsétlenséget jelent. Elég csodálatos, de a hajó két nap múlva minden rajtalevőkkel együtt a tengerbe veszett. (Köln. Zeit.)

— **Rabszolga kereskedés.** Konstantinápolyba f. hó 9-én egy angol gőzös érkezett meg Tripolisból, melyen 20 rabszolga volt. Egyébiránt Konstantinápoly és Tripolis között nagyon élénk a rabszolga kereskedés.

— **Szörnyszülött** Frohnleitenben (Stiria) egy fogadósnő olyan fiut szült, kinek felső teste ugyan szabályszerű, de lábai olyanok mint a békáé.

— **Az ausztráliai kormány** egy új felfedezési expeditiót szerelt fel, mely a napokban kezdi meg útját Australia még eddig ismeretlen tartományaiiba.

— **Liszt Ferencz** mielőtt Pestre jött volna, pár napot tölte gr. Széchenyi Imre horpáni kastélyában. Egy reggel pedig többek kíséretében meglátogatta az oda két órányira fekvő Raidingot, születés helyét, mely Sopron és Kőszeg közt fekszik. Ma is áll a nagyobb gazdatiszti lak, hol a nagy mester született s hol őt 1840-ben banderiummal fogadták. A nagy zenész igen élénken emlékezett most is gyermekkorára s megmutatta kísérlőinek a szobát, hol zongorája állt, melyen Hummel ábrándját tanulmányozta s midőn kis ujjaiával egy decimet nem birt elérni, úgy segített magán, hogy orrával ütö meg a billentyűt. Hány év mult elsmennyi diadal következett azóta. A kis falusi fiúból azóta zongora király lett s valamivel több is teljesült annál, a mit egykor egy odaváló asszony jósolt: „Meglássátok, Francziból egyszer nagy ember lesz s üveges kocsin fog jární.” Többször, diadalkocsin járt.

— **Zenészet** rövid hírek. A fővárosban a zeneidény m. szerdán este nyílt meg a redout nagy termében, Richter János első zenekari hangversenyével. A hangverseny Weber ismeretes „Euryanthe” nyitányával kezdődött. A második számot képező Tannerné asszony éneke, ki Stradella 1667-iki egyházi dallamát adá elő. Aztán jött egy Schubert induló Liszt mesteri hangszere-lésével. Az utolsó számot Beethoven pastorale symphoniája képezte, e remek festői zeneköltemény, melyben a természet édes idyllje, a falusi nép vídamsága, a madárdal s a kitörő vihar egyiránt költői kifejezést nyertek. — A pesti zeneidény különben is sok élvezetet ígér: Bülow, Schumann és a florenzei quartett rendeznek hangversenyeket.

— **A „Morgenbladet”** című svéd lapban, Dörner Ottó „En Rezai Ungern, Sommarn 1872.” cím alatt közli ama dunántuli utazását, melyet mult nyáron tett Szarvas Gábor és Budenz József akadémiai tagok társaságában.

— **Földingás.** Schrunsban f. hó 8-án reggeli 2 órakor és 9-én reggeli 3 órakor heves földingás rázkodtatta meg a házakat.

— **Czigány-csata.** Stiriában Friedau helységben a napokban számos cigány gyűlt össze, s kevés idő múlva formális csata fejlődött ki köztük. Többen halva és sokan nehéz sebesülten maradtak a téren. Az ütközet alkalmával löfegyvereket is használtak.

— **Marhavész.** Görzből f. hó 13-ról írják, hogy több faluban a marhavész hevesen kiütött, és folyton terjed.

(**Necrolog.**) Lészay Dánielné szül. Klícsó-vai Zsuzsánna és gyermekei: Lészay Laszló honvéd dandár orvos, neje Zudor Judith, s gyermekeik Lenke és Margit; Lészay János, neje Puj Mária, s gyermekeik Dani és Irén nevőkben szomoruan jelentik a gyöngéd hű férj — gondos édes apa — és szerető nagy apának főorvos és királyi tanácsos **Fogarasi Lészay Dánielnek**, az erdélyi muzeum egyleti igazgató tagjának, a szászvárosi ev. ref. egyház fő- és középtanoda algonodnokának, és a pesti orvosi egylet tagjának élete 75-ik és boldog házasságának 42-ik évében f. hó 9-én déli 12 órakor végelegyengülés következtében történt ki-múltát. A közügyek iránt mind végig melegen érdek-lődött, mind végig munkás tisztos ösznek halálában a közjó, nevelés, vallás, tudomány, haladás s a szenvedő emberiség érdekében áldozni, tenni tudó bajnokok, emberbarátok egyik legbuzgóbbika hunyt el, ki tetteire mutatva a szó való értelmében mondhatá el az áldásos élet alkonyán: „Im látjátok, hogy én nem csak magamnak munkálkodtam, hanem mindazoknak, valakik keresik azt.” — Így hunyt el az őszi nap miután széles körben világos-ságot, meleget, életet árasztott. Érzékeny a csapás, a veszteség, mely a deréknek halálában egy szerető család mellett a közügyek emberének tisztelőit, s a köz jórt érte. — S ha van vigasz az emberiségnek szentelt élet álmainál, azt a szeretetök, tiszteletök tárgyát méjjen gyászolóak a vallásos hitben keresik csak, s azon tudatban, hogy az igazak, jók előtt „áldott az ő emléke zete.” Hült tetemei f. hó 12-én d. u. 3 órakor a háznál tartott gyászbeszéd után a kis helyben lévő kertében fognak saját kívánata, meghagyása következtében örök nyugalomra elhelyeztetni. Béke lengjen pora fölött!! Szászváros, november 9-én 1872.

Nemzeti színház.

Kedden, nov. 19-én „Férj az ajtó előtt” operett Offenbachtól és „A szép molnárné” vigjáték 1 felvonásban. — Mindkét darabban iparkodtak a szereplők feladatuknak megfelelni. — Az operettben Dékány Róza (Zsuzsánna) és Szilágyiné (Róza) correct énekek által méltán megérdemelték a zajos tapsokat. Halmi (Ducroquet Florian) szerepében eléggé jól mozgott ugyan, hanem arczjátékát a gyakori mosolygás egészen elrontja; éneke sikerült. — Megemlékezzünk ez uttal Vádiról, ki az olasz kéményseprő megtelehősen adta s párszor megnevetette a közönséget. — A vigjátékban első helyen kell említenünk Szentgyörgyit, mint a ki (marquis) szerepében eredeti felfogást tanusított s jól alakított. Szentgyörgyi különben is sokoldalú s haszonvehető tagja színházunknak, ki szerepeire tanulmányozást és gondot szokott fordítani. Boér Emma csinos jelenség volt a czimzerepben s jól játszott. Halmi (Jean) kissé sokban tulzott; a vacsora mellett tett szerelmi vallomás sikerült jelenet volt. — Végül Philipovicné (marquisné) szerepében, — mely a színlap szerint ez uttal Körösinének volt szánya — nem rontott. A zenekar dícséretesen működött.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

November 19-ről. 5% metaliques 66. — 5% nemzeti kölcsön 70.30. 1860-ki államkölcsön 103.25. Bankrészevények 982. Hitelrészevények 336. — London 108.80. Ezüst 107. — Cs. kir. arany 5.21. 20 frankos arany 8.67. 1/2 Földtehermentesítési kötvények: Magyar 80 —. Temesi 79. — Erdélyi 76.25. Horv. Szlapon —. —.

Felelős szerkesztő **Sándor János.**

NYILTTÉR.

Egy angol, francia és német nyelv-tanár,

ki az oxfordi egyetemen mint rendes tanár hosszabb ideig működött s erről kitűnő bizonyítványai vannak, kész leczkéket adni az angol, francia és német nyelvből. Tanrendszere szerint hat hó alatt bár melyik nyelven meg lehet tanulni inni, olvasni és beszélni.

Tanórák:

az angol nyelvből: kedd, csütörtök és szombat d. e. 10—11, d. u. 2—3 óráig; a franciaiból: csütörtök és szombaton d. e. 9—10, d. u. 3—4 óráig; a németből: hétfő, szerda és péntek d. e. 9—10, d. u. 3—4 óráig.

Hivatalnokok és egyetemi polgárok számára tanórák d. u. 6—7-ig.

Havonként 8 lecke 5 forint. E felett az angol nyelvből külön tanfolyamot is nyit hétfőn, szerdán és szombaton este 7—8 óráig.

Értekezni lehet „Nemzeti szálloda” 11. szám alatt és e lapok szerkesztőségénél. Levelek K. K. B. czim alatt.

(603)

5-8

Az osztrák

Industrial-Bank

(Ezelőtti Fürst Eduard bank-háza)

Bécs, István tér 1 sz.

a folyó év november 6-kától kezdve

pénztárjegyeket

állít ki

5%, 5 1/2%, 6%, 6 1/2% kamat mellett 8 napi, 14 napi, 30 napi, 60 napi felmondással. A forgalomban lévő, fel nem mondott pénztárjegyek a fennebbi naptól kezdve a magasabb kamatot élvezik. A kamatok a felmondáskor előre fölvehetők, s a tőkék visszafizetése az osztrák-magyar birodalom minden országos fővárosaiban utalványoztat-
hatik.

Az igazgató-tanács.

Demjén László

m. k. egyetemi könyvtárnál Kolozsvárrt megjelent és általa minden könyvkereskedésben kapható:

Kolozsvár története.

Oklevéltárral. (1.) Ős-, ó- és középkor. (513. Kr. e. — 1540. Kr. u.)

Egy külön kötet világosító rajzokkal. (36 tábla.)

Írta Jakab Elek.

90—*

Ára 10 frt.

(327)

E minden tekintetben nagy, epochális munkát itt hosszasan dicsérgetni és ajánlani feleslegesnek tartom, csak annyit kívánok megjegyezni, hogy Kolozsvár város e munka kiadásával magának maradandó emléket emelt. Siessen tehát e város értelmes t. közönsége, e munkát pártfogása alá venni és terjeszteni, hogy a nagyszorgalmu és szaktudós íróba minél több kedvet öntsen e munka folytatására, melynek legérdekesebb része az újabbkor története lesz. A ki megszerezte magának ezen 3 részből álló első kötetet, az bizonyára érdeklél fogja lapozgatni és benne buvárkodni, s a folytatását minden áron megszerezi magának.

Szekely oklevéltár.

Kiadja a m. történelmi társulat kolozsvári bizottsága,

szerkesztette

Szabó Károly.

I. kötet 1211 — 1519. 1872 Ára 2 forint.

40 huzásra

évenként,

melyek közt:

3 főnyeremény á 250,000 forint.

1 " á 220,000 "

7 " á 200,000 "

1 " á 150,000 "

1 " á 110,000 "

és még sok 60,000, 50,000, 40,000, 30,000 sat. frtos nyeremény van, nyerhetni egy részletjeggyel

A csoportu

játekársulatunkban

18 résztvevő közt, 25 negyedéves és 6 forintnyi részletfizetés mellett. Ezen kedvelt csoportban megvan minden Ausztriában létező állam- és magán-kölcsön sorsjegye, a melyek tőzsdeszertint értéke a teljes befizetés után a résztvevők közt készpénzül el fog osztatni. A törvényes okmány-bélyeg egyszer mindenkorra 99 krt. tesz.

Mindjárt az első

negyedéves és 6 forintnyi részlet befizetése után.

Az 1864 és 1839-ki sorsjegyek huzására december 1-én, a hitel- és triesti sorsjegyekre január 1-én sat. sat. játszik minden résztvevő.

Az 1839-ki főnyereményt 1871 szeptember 1-én.

Az 1864-ki főnyereményt 1870 szeptember 1-én nálunk nyerték játéktársulatban részletfizetés mellett.

Az osztrák Industrial-Bank váltó irodája,

ezelőtti

Fürst Eduárd.

Bécs, István tér.

(604)

6-8

(602)

12—*

A kolozsvári királyi szabadalmazott

TEMETKEZÉSI INTÉZET

Entreprise des pompes funebres

egy évi működése alatt teljesen be bizonyította, hogy városunknak diszére, a t. cz. közönségnek hasznára van. Az intézet főállása óta **temetkezéseink díszesebbek s jóval kevesebbe kerülnek**, mi az által lett elérve, hogy az intézet saját begyakorlott személyzetet, fogatokat, különböző gyász-szekereket, fa- és ércz-koporsót s egyéb

gyász kellékekből raktárt tart,

hogy mennyire kiérdemeltük a t. cz. közönség bizalmát, mutatja az, hogy helyt és vidéken minden nagyobb szerű temetést intézetünk végezett.

A rendes temetések 25, 50, 100, 150, 200, 300 és 400 forintosok — azonban ezen díjszabállyal tetszés szerinti eltérés eszközölthetnek s kívánatra **drágább** vagy **olcsóbb** temetés is rendeztetik.

A felsorolt díjakért az intézet a díjszabály szerint koporsót, párnákat, lepedőt, mádráczt, szemtakarót, ravatalt, szoba diszítést, gyertyákat, egyházi szertartást, harangozást, szomorú jelentést, gyász és kísérő kocsikat, egyenruházott személyzetet, sirásatást és befedést szolgáltat ki, rendez és állít elő oly pontossággal, hogy a gyászoló család közreműködése legkevésbé sem lesz igénybe veve.

Ércz- és fakoporsók felszerelve vagy a nélkül magára is szolgáltatnak ki gyári árban.

Felvételi iroda: **Bogdán István** üzletében. Intézeti és raktári helyiség kül-tordautcza a temető bójárásnál balra.

Kolozsvárrt, október hó 1872.

A temetkezési intézet.

Bogdán István,
igazgató.